

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad

ABONNEMENTS- PRIJS

Voor de Stad f 12.
Franco per post. » 14.

Uitboordt van het invallend Kerstfeest zal het nummer van donderdag niet verschijnen.

DICERE VERUM QUID VERATI

ADVERTENTIE

15 cents de regel

draemalen in de week a Dingsdag, Donderdag en Zaterdag.)

Grondwetsherziening.

2e Artikel.

Wij hebben in ons vorig nummer een kort overzicht gegeven van de nieuwe grondwet, welke een negental leden der tweede kamer hebben voorgesteld.

Wij kunnen ons vereenigen met de hoofdbepalingen die daarin voorkomen. Ontbindbaarheid der kamer, regtstreeksche verkiezingen, verantwoordelijke ministers, wettelijke regeling van het Oostindisch bestuur, behoud der eerste kamer zonder bezoldiging, behoud van den staatsraad: ziedaar zoovele beginselen, waaraan wij onze geheele goedkeuring moeten hechten.

Maar het is eene andere vraag, of wij ons vereenigen met het initiatief nemen, dat het negental leden aan de tweede kamer heeft voorgesteld.

Wij behooren onder de eersten van hen die met ernst voor de herziening der grondwet hebben geijverd. Maar wij hebben altijd gewild, dat deze van de regering zoude uitgaan.

Ook de heeren THORBECKE, en BUZAC, en andere leden der geachte voorstellers waren nog kortelings van die opinie. Wij zien met welke verandering in den toestand van Nederland is ontstaan, om zoo plotseling van denkwijze te veranderen ten aanzien van zulk eene gewichtige zaak.

Indien het over drie maanden noodzakelijk was, dat de hernieuwing der grondwet van de regering moest uitgaan, waarom is dit dan nu niet meer?

Het is te betreuren, dat in Nederland de oppositie nooit consequent weet te zijn.

Het is waar, de regering is doof geweest voor al de vermaningen, welke de tweede kamer zich de maate geeft haar voor te brengen. De oppositie-leden hebben geene redvoeringen gespaard, om de regering te beklagen. Wij hebben hun voorspeld, dat zij Vlichtelbos tijd en woordenpraal zouden verliezen. De uitkomst heeft onze voorspelling bevestigd. De ministers, in plaats van zich te onthouden aan de wenschen der kamer te voldoen, hebben goed de leden der oppositie in stoelen en banken te laten praten, terwijl zij achter het scherm zich het

gemoeden gaven van in de vuist te lagchen. Men schijnt nu dan eindelijk te hebben begrepen, wat wij meermalen wijd en breed hebben betoogd: dat de regering tot geene herziening te bewegen is.

Wat viel er dan nu te doen? Indien men niet zich zelve gelijk wilde blijven, indien men de meening aankleefde, dat de herziening van de grondwet noodzakelijk uit moest gaan van de regering, waarom wil men dan nu de kamer het initiatief laten nemen?

Is dit omdat het ministerie niet wil, wat de kamer begeert?

Welnu, dat men dan het ministerie omverstoote.

Dat men een ministerie provocere, hetwelk de herziening in zijn programma opneemt. Dan zal men zich gelijk blijven.

Maar nu, nu gaat men der kamer voorstellen het initiatief te nemen, dat is eene herziening der grondwet beproeven, welke nog moeilijker geworden is, omdat de regering die niet wil.

In plaats dat de omstandigheden voor eene herziening gunstiger zijn geworden, zijn zij moeilijker, juist door den onwil van het ministerie. Het is daarom nog meer noodzakelijk, dat die niet van de tweede kamer uitga.

Als de regering zelf eene voordragt tot vernieuwing der grondwet deed, dan nog zoude het veel kosten, om eene meerderheid in de tweede kamer te vinden. Wij spreken nog niet van de eerste kamer, van welke men eene daad van belangeloosheid moet vorderen te groot, dan dat het gemakkelijker kan geacht worden haar over te halen tot eenen zelfmoord.

Hoe wil men dan nu berekenen, dat eene herziening mogelijk kan zijn tegen den wil der regering?

GRIEKENLAND

Het ministerie is gelukkiglijk de ongelegenheden te haren gekomen, waarin deszelfs tegenstanders hetzelfde met onvermoeide hardnekkigheid geacht hadden te wikkelen. De voor een oogenblik verstoorte eengezindheid tusschen de koning en het ministerie, de twee invloedrijkste leden van het kabinet, is thans volkomen hersteld. In de kamer der afgevaardigden kunnen de ministers op eene niet onaanzienlijke meerderheid rekenen, en het zal hun geene moeite kosten om al de maatregelen,

welke zij dienstig voor het land zullen oordeelen, te doen aannemen.

In de hoofdstad en in de provincien heerscht de volmaaktste rust. Zonder buitengewone gebeurtenissen, kan men aan het tegenwoordig kabinet een lang bestaan voorspellen. (Rev. polit.)

AMERIKA

Met de stoomboot *Britannia*, den 16 dezer te Liverpool aangekomen, zijn tijdingen uit New-York dd. 30 november ontvangen. Op dien dag was de algemeene uitslag der verkiezingen van de gedeeltes tot de benoeming van den president aldaar bekend. Volgens dien uitslag had de heer Polk eene meerderheid van 65 stemmen boven zijnen mededinger den heer Clay (170 tegen 105) verkregen. De opening van het kongres zou den 2 december plaats hebben en de volgende berigten uit de Ver. Staten zullen vermoedelijk de houdschap van den president doen kennen.

Een dagblad van Texas verzekert, dat de generaal Houston van Santa Anna eene vredehevende nota heeft ontvangen, en dat de president van Mexiko alle plan tot invasie van Texas had laten varen. Frankrijk en Engeland, zegt dat blad, hebben aangeboden de onafhankelijkheid van eerstgenoemden staat te doen erkennen, doch met die bepaling, dat Mexiko het recht zoude hebben aan Texas den oorlog te verklaren, wanneer het trachtte zich met de Ver. Staten te vereenigen.

DUITSCHLAND

Uit Berlijn schrijft men in dato 14 dezer. Zoo even komt uit Spandaw alhier het berigt aan, dat de aan hoog verraad schuldige Taubach in de gezegde vesting de doodstraf door de hangving heeft ondergaan. Heden werd het publiek de voltrekking van het vonnis bekend gemaakt, door aankondigingen die aan alle hoeken der straten van regeringswege aangeplakt werden. De executie werd in het grootst geheim volvoerd, vermoedelijk om opzien te vermijden.

In Opper-Silezie is men een hevigen kampstrijd tegen den jenever begonnen. Een jeneverhuis in Tarnowitz, dat anders 200 thaler ontying in elke maand, beurde in de laatste maand slechts 12 thaler. Over het geheel is de geestelijkheid in den kreits Benthien zeer werkzaam ter bevordering van de zaak der matigheid. In een ontrek van 4 mijlen hebben aldaar, in zeer weinige weken, ongeveer 12,000 menschen de matigheidsdrift gedaan.

De Keizer van Rusland met thans in een proefs gewikkeld zijn met eene in Posen fungerenden kommissaris van politie. Men is in gespannen verwachting over een uitslag van dit rechtsgeeding, daar de kommissaris van politie, gelijk verhaalt, van den Russischen Keizer eene daadige regtbank aan hem toegekende vordering niet nannende erlangen; op de in beslag neming van des keizers hof te Berlijn (door welks bezit 2000 Russisch burger is) wil aandringen of reeds aangedrongen heeft.

ENGELAND

De hertog en hertogin van Saxon-Coburg en hertog Ernst van Wurtemberg hebben den 17 dezer Windsor verlaten en zich naar Douvres begeven, om van daar naar Oostende over te steken.

— Den 13 dezer is de stoomboot *Vanguard* op zee ten togt van Londen naar Oostende vergaan. Door de woedende zee op eene blinde klip geworpen, openbaarde zich dadelijk een lek, en de kajuiten liepen spoedig vol water. In heiligen nood klommen de passagiers, ten getale van 40, op het dek, toen gelukkig, op de seinen van het schip in nood, reddingbooten aankwamen en allen met het grootste levensgevaar aan land bragten. Men vreest echter dat schip en lading verloren zullen zijn.

— Te Londen is eene nieuwe uitvinding in het gebied der beeldende kunsten gedaan. Dezelve betreft niets minder dan het nadrukken van koperen platen en staalgravures. Het Londensch kunstblad *Art Union* van de maand december deelt daaromtrent het volgende mede: « Reeds verscheidene maanden geleden, spraken wij van eene opmerkenwaardige ontdekking, waardoor eene uitvoerige koperen plaat binnen weinige dagen zoo naauwkeurig kon nabootst worden, dat het origineel en het afdruksel niet van elkander te onderscheiden zijn, en dat de plaat kon worden afgedrukt, zonder dat de kopie het origineel heeft, enkel met behulp van een exemplaar van de koperen plaat of de staalgravure, en dat zulk eene nieuwe plaat tot 20,000 afdrucken kan leveren. Wij hebben beweerd, dat de uitvinder eene Engelsche banknoot zoo juist wist na te maken, dat het zelfs dengenen, die dezelve had uitgegeven, volstrekt onmogelijk was het origineel van de kopie te onderscheiden. Sedert hebben wij een' afdruk van eene buitenlandsche koperen gravure ontvangen, waarvan de plaat nooit in Engeland geweest is, maar die echter in onderscheidene kunstwinkels hangt, zoodat het origineel gemakkelijk met de kopie kan vergeleken worden; zij was, wel is waar, nog onvolpoid, maar zoo uitstekend schoon en treffend, dat wij met zekerheid onzen lezers een' dergelijken afdruk in ons kunstblad, en wel in de aflevering van jaanarij kunnen beloven.

— De monster stoomboot *Great Britain* is te Bristol gereed en te water gelaten. Dezelve is lang 322 voet over steven, 308 voet over het dek, en breed 50 voeten; zij is geheel van ijzer, uitgezonderd de bovendek- en kajuitdeelen, heeft 3 ketels, en 4 machines elk van 250 paardenkracht.

PORTUGAL

Uit Lissabon loopen de berigten tot 10 dezer. Het plan om den gemaal der koningin tot opperbevelhebber over het leger te benoemen, schiep op nieuw in overweging te zijn genomen. Het eenig belangrijk punt dat de kortes bezig hield was een voorstel van den burggraaf Sa da Bandeira, daartoe strekkende dat geen pair of gedeputeerde gedurende de zitting dier vergadering, of binnen eene maand na hare sluiting, uit een openbaar aubt zou mogen ontslagen worden.

SPANJE

De wets-voordragt nopens de dotatie der geestelijkheid, vindt vrij hevig tegenstand van de zijde van sommige leden der kommissie welke met het onderzoek van dat ontwerp is belast.

— De kamer der gedeputeerden heeft gedurende eenige dagen geene zitting gehouden. De oorzaak hiervan zijn de veelvuldige werkzaamheden der ministers, die zich onledig houden met de samenstelling van onderscheidene belangrijke wetsontwerpen, welke zij weldra aan de goedkeuring der kamer zullen onderwerpen.

— Terwijl de berigten uit Madrid voortdurend spreken van Espartero's voornemen om in Spanje eene

landing te beproeven, leest men in het Engelsch *Magasin de Times* van den 17 dezer:

« Wij vernemen, dat de generaal Espartero zich ligt te Abbey-Lodge in Regents-park, waar hij zijn verblijf houdt sedert hij uit het hotel vertrok. Vredens naturus was hij zeer ziek en de geneesmiddelen schrijven zijn opgeschilderd van de strengste orde. Tot dat de vorst is ingevallen, verstoonde de generaal zich dagelijks in het openbaar met den kolonel Guerra, zijne echtgenoot en de nicht van deze laatste, welke hunne ballingschap met hen deelt.

FRANKRIJK

Nopens het door sommige dagbladen medegedeeld gerucht van eene huwelijks verbindtenis tusschen den hertog van Montpensier en de infante Louise van Spanje, wordt heden door een gewoonlijk wel onderrigt dagblad verklaard, dat het kabinet van Londen, bereids deszelfs formeel veto tegen die verbindtenis heeft te kennen gegeven. In eene nadrukkelijke nota door den Engelschen minister van buitenlandse zaken aan den heer Guizot gerigt, zou, volgens dat dagblad, de eerste hebben verklaard dat elke huwelijks-vereeniging van een lid der dynastie van Julij met eene der infantes van Spanje, door Engeland als een *casus belli* zou beschouwd worden. (Korrespond.)

— Volgens de *Constitutionnel* verkeert het ministerie in de uiterste vertwijfeling ter zake van eene der bepalingen van het tusschen Frankrijk en Marokko gesloten traktaat. Bij die bepaling worden namelijk de Franschen gelast om Abdel-Kader met achting en edelmoedigheid te behandelen, indien hij in hunne handen kwam te vallen. En inderdaad, het is vrij zonderling den oproerigen emir door den keizer van Marokko tegen de Fransche *barbaarsheid* beschermd te zien.

De *Constitutionnel* beweert dat de heer Guizot zich veel moeite heeft gegeven om de weglating van die bepaling te verkrijgen, doch dat hem dit niet is mogen gelukken. Volgens het meergenoemd dagblad zou echter het vernederende hetwelk voor Frankrijk in die clausule ligt, uitgewischt worden door eene geheime overeenkomst tusschen de twee kontrakterende partijen aangegaan, en welk stuk de heer Guizot zich voorbehoudt om zoo noodig in de kamer over te leggen ten einde zich te rechtvaardigen. (Rev. polit.)

— Uithoofde van den tegenwoordigen koers der 3 percents fondsen en den verkregen prijs bij de laatste toewijzing der leening van twee honderd millioen, is er op nieuw kwestie van de konversie der 5 percents.

— Volgens besluit van den minister van marine, zal de expeditie tegen Marokko aan de officieren, onderofficieren en soldaten van de artillerie en de infanterie der marine, die daarbij tegenwoordig geweest zijn, voor twee veldtogten gerekend worden.

— Te Saint-Paul (kanton Fresnay) heeft deze dagen een ontzettend ongeluk plaats gehad. Zestien kinderen dier gemeente uit de school komende, hadden de onvoorzigtigheid zich op de kleine daar stroomende rivier te begeven. Het ijs, niet sterk genbeg om hen te dragen, bezweek onder huans voeten en alle zestien zonken in de diepte. Ondanks alle aangewende pogingen heeft men slechts vijf dier ongelukkige kinderen levend er uit kunnen halen; de elf anderen hebben er den dood gevonden.

— De wolven zijn zoo talrijk in de omstreken van Crepij, dat een postbode, des nachts reizende, 4 of 5 van deze dieren gedurende meer dan een uur tot reisgenooten heeft gehad. Daar zij door den honger gedreven, onzen armen reiziger meer en meer nadarden, wierp hun deze zijn hondje toe, hetwelk bij al dien tijd den moed had gehad onder zijn arm te dragen.

NEDERLAND

's BOSCH, 23 dec. Den 30 nov. heeft er een buitengewoon hevige uitbarsting van den Etna plaats gehad. Zij was te Maltha inspeerwil uit den veld en afstand tegenaan en het uit die stad af het ergt daarvan naar is nangebragt.

— Te Leuwarden is den 17 dezer overleden mr. Tiete Solkes Troup, lid van de tweede kamer der staten-generaal.

— Jongstleden vrijdag is de nabij Amsterdam gelegen fabriek van waas en drunckt van de heeren de Vries Robbe en Rienks, afgebrand. De werking der brandspuiten was vooral bemoeijelijk geworden door het ijs, hetwelk in weerwil van den dooi van eenige dagen, nog zoo vast en dik was, dat toen men beproefde eene bijt te hakken, de bijt aan stukken sprong.

NIJMEGEN, 19 dec. Nadat het water der rivier in de laatste 24 uren weder 12 Ned. duim gedaalen was, is hetzelfde heden morgen plotseling aanmerkelijk gevallen. Omstreeks 12 ure kondigden de bepaalde seimehoten het loegaan der rivier naar boven aan, die nabij de Groenlanden, Millingen, enz., nog vast zat. Geweldige ijsklumpen met snelle vaart voorbij de stad gevoerd, dreven zonder stopnits voorbij en beleemterden alleen voor een poos den overtocht. Het atkomend ijs werd allengsminder, en heden omstreeks 3 ure, komt er nog maar zeer weinig ijs af, en is het nagenoeg blank water; een zeker bewijs, dat de rivier hoogen op, zich nog niet in beweging gesteld heeft, daar anders de toevor van ijs nog moest aanhouden.

— 20 dec. Morgen zal, voor de arrondissement regtbank alhier, alsnu ten principale worden behandeld de zaak van het openbaar ministerie tegen Petrus van de Valk, letterzetter, wonende alhier, beklaagde van lastering eener openbare autoriteit; zijnde, zoo als reeds bekend is, deszelfs voorziening in kasasatie, tegen een arrest van het prov. gerechtshof van Gelderland, d. 2 sept. 1844 — houdende niet ontvankelijk-verklaring van den appellant, en opposant in zijn ingesteld beroep van een vonnis der arr. regt. alhier, den 4 mei 11. gewezen — bij arrest van den hoogen raad der Nederlanden, in dato 26 november 11, verworpen.

De heer H. C. Verwayen, drukker en uitgever van het weekblad *de Batavier*, is als getuige, in deze zaak gedagvaard.

ARNHEM, 20 dec. De direktie van het teekengenootschap alhier heeft, naar men verneemt, zich bereid verklaard, om, door middel eener verlotting, de nagelaten kunstgoederen van wijlen den verdienstelijken kunstschilder A. J. Couwanberg te gelden te maken. Z. M. de koning heeft de verlotting geautoriseerd, en de lijsten van inschrijving zijn bereids afom verzonden.

AMSTERDAM, 21 dec. In de maand mei 1843 werd bij den kleedermaker Breeckman, een stout diefstal gepleegd en voor eene aanzienlijke waarde aan jakens enz. ontreemd. Elf personen, waaronder twee vrouwen, stonden te diere zake deze dagen voor het provinciaal hof van Noord-Holland terecht. Jonas Benjamin Francken werd tot 8 jaren tuchthuis straf verwezen; Barend Kivel, tot 3 jaren; Jan Hendrik Simons, tot 18 jaren, na bevorens gegeceeld, gebrandmerkt en met den strop aan de galg te zijn vastgemaakt; Pieter Eglars, hoewel schuldig verklaard, tot geene straf verwezen, alvorens te voren het maximum op de destijds door hem gepleegde misdaden bekomen hebbende. Hendrik Doorenhagen, tot 15 jaren, insgelijks na te voren gegeceeld, gebrandmerkt en met den strop aan de galg te zijn vastgemaakt; Andries Broekhoff, tot 14 jaren; Jan Heide en Reinier van Sitterden zijn vrijgesproken; Wulf Barend Engelder werd als al Eglars schuldig verklaard, doch om te voren

